

Γράφει ο **Νίκος Πελεκούδας**

Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Έχουν περάσει ήδη οι πρώτες μέρες από την επίθεση της Ρωσίας στα ουκρανικά εδάφη, και είναι φανερό πια, πως τα όποια επιχειρήματα περί υπεράσπισης της ειρήνης, της δημοκρατίας, της ελευθερίας, που κατά κόρον έχει χρησιμοποιήσει ο πιο έμπειρος αμερικανονατοϊκός ιμπεριαλισμός, όπως άλλωστε και οι ηγεσίες της Ε.Ε., αλλά και τα περί αποναζιστικοποίησης της Ουκρανίας από τη μεριά των Ρώσων, φαντάζουν όλο και πιο προσχηματικά, όλο και πιο ψεύτικα. Αυτό βέβαια δε σημαίνει πως δε μπορούν να γίνουν ανά πάσα στιγμή και πιστευτά, αναλόγως των εξελίξεων, δηλαδή του βαθμού πολεμικής εμπλοκής των ευρωπαϊκών κοινωνιών, και βεβαίως της εμβέλειας ενός αντικαπιταλιστικού αντιπολεμικού κινήματος με εργατικά χαρακτηριστικά.

Ο πόλεμος αυτός, είναι συνέχεια και τομή όλων των περιφερειακών πολεμικών επεισοδίων που έχουν εμπλακεί και οι σημερινοί αντίπαλοι, με πιο εμβληματική περίπτωση αυτήν της Συρίας (στον πόλεμο της Συρίας έχουν εμπλακεί συνολικά 62 κράτη, με άμεση ή υποστηρικτική συμμετοχή). Είναι απόρροια της βαθιάς συστημικής κρίσης στη δίνη της οποίας έχουν βρεθεί όλοι οι μεγάλοι «παίκτες» της αντιπαράθεσης. Η κρίση του 2008 δεν έχει ξεπεραστεί. Και όχι μόνο αυτό, αλλά επιτάθηκε και από την υγειονομική κρίση, η οποία επιτάχυνε την σύγκρουση. Η αναζήτηση νέων πλουτοπαραγωγικών χώρων με σαφή αναδιάρθρωση στο ιδιοκτησιακό τους καθεστώς, στο ποιοι δηλαδή θα είναι οι ληστές αφέντες, είναι μια διαδικασία που και στα ίδια τα ουκρανικά εδάφη ξεκινά από το 2008 με τις διμερείς συμφωνίες Γερμανών και Ουκρανών σε σχέση με το φυσικό αέριο, και την ταυτόχρονη προσπάθεια των Αμερικανών να ακυρώσουν τις συμφωνίες προσδένοντας την Ευρώπη ακόμα περισσότερο στους σχεδιασμούς τους.

Ο χαρακτήρας του πολέμου λοιπόν, καθορίζεται από την εναγώνια προσπάθεια αναδιάρθρωσης

του συσχετισμού δυνάμεων, πολιτικής ισχύος και οικονομικής καλυτέρευσης της θέσης των πρωταγωνιστών της αναμέτρησης. Είναι η αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης που καθορίζει και την οξύτητα της σύγκρουσης. Η οικονομική κρίση θα επιλυθεί με τον ύστατο τρόπο που πάντα συμβαίνει. Με τον πόλεμο.

Η ανθρωπότητα και πιο ειδικά η εργαζόμενη πλειοψηφία «εκπαιδεύτηκε» μέσα στην πανδημία στην αναστολή δικαιωμάτων της. Η διάρρηξη του διεθνούς δικαίου που όλοι οι εμπόλεμοι, ο καθένας από τη δική του σκοπιά έθεσε ιδιαίτερα στην αρχή της αναμέτρησης, είναι η φυσική συνέχεια της διάρρηξης του λεγόμενου κοινωνικού κράτους και του κράτους δικαίου. Και τα δυο, κοινωνικό κράτος και διεθνές μεταπολεμικό δίκαιο, ήταν οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την ανάσχεση των κομμουνιστικών ιδεών και του αυξημένου κύρους της Σοβιετικής Ένωσης. Στη μετά το 1990-91 περίοδο, και ιδίως στην μετά το 2008 και τα δυο γίνονται πολυτέλεια.

Ταυτόχρονα έγινε πιο «οικεία» η πραγματικότητα του θανάτου, οι μαζικοί θάνατοι ανθρώπων από Covid, που κανένα ασφαλιστικό σύστημα στον πλανήτη ούτε θέλησε ούτε μπόρεσε να βάλει φραγμό. Για δεκαετίες ολόκληρες θρηνούμε ανθρώπινες ζωές λόγω εργοδοτικών δολοφονιών, συντριβή προσφύγων, κακοποίηση του όποιου μορφής αδύναμου ή διαφορετικού, σε μια κούρσα επίθεσης από την εξουσία, άμεσα, αλλά και έμμεσα, με την διασπορά μικρών εμφύλιων μέσα στο σώμα των υπό εκμετάλλευση. Τώρα μάλλον ήρθε η ώρα της απώλειας ζώων εργαζομένων στο πεδίο του πολέμου.

Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΤΙΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ

Στη συγκεκριμένη αντιπαράθεση είναι παρούσα και η γραμμή από συντρόφους καθώς και συνιστώσες της αριστεράς, που υπονοούν, αν δεν δηλώνουν κιόλας, πως εδώ πρέπει να λάβουμε θέση υπέρ ή κατά κάποιου αντιμαχόμενου. Βέβαια και εδώ έχουμε μια μετατόπιση επιχειρημάτων. Η υποστήριξη της Ρωσίας είναι σαφής όμως σε κάθε περίπτωση. Στην αρχή έχοντας ως βάση επιχειρημάτων την υπεράσπιση των Λαϊκών Δημοκρατιών απέναντι στη νεοναζιστική Ουκρανία. Το διάγγελμα Πούτιν έβαλε βέβαια τα πράγματα στη θέση τους, με τον υστερικό αντικομμουνισμό του, και ακολούθησε το επιχείρημα της αναγκαίας συντριβής των Αμερικανών και του NATO, που αυτοί είναι που αποτελούν τον βασικό κίνδυνο για την ανθρωπότητα. "Δεν είναι καλύτερος ένας πολυπολικός κόσμος από την επικράτηση της Νατοϊκής μπότας;", συμπληρώνουν. Μάλιστα επιστρατεύονται και επιχειρήματα του τύπου της υπενθύμισης της στάσης του Μαρξ και του Ένγκελς σε πολέμους στην εποχή τους, όπου λάμβαναν το μέρος κάποιας από τις αντιμαχόμενες πλευρές.

Ο πόλεμος αυτός δεν έχει καμία σχέση με τους πολέμους του 19ου αιώνα, πολέμους που οδήγησαν κατά βάση μέχρι και τις αρχές του 20ου αιώνα στη δημιουργία των εθνικών κρατών και τη διάλυση όλων των αυταρχικών αυτοκρατοριών. Δεν έχει επίσης καμία σχέση με τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο με την εμφάνιση του ναζισμού, όπλου άμεσης διάλυσης κάθε οργάνωσης του εργατικού κινήματος και αρνητή κάθε τι του ανθρώπινου, καθώς και με την κατοχή ολόκληρων χωρών από τον ένα από τους αντιμαχόμενους, τη ναζιστική Γερμανία. Ο χαρακτήρας της αντιφασιστικής πάλης και η συμμετοχή της Σοβιετικής Ένωσης σε αυτόν, με βάση και τους τότε συσχετισμούς, καθιστά ακόμα πιο άστοχη τη σύγκριση.

Έπειτα η κυριαρχία των βασικών μεγάλων καπιταλιστικών δυνάμεων, στο πεδίο της κρίσης έχει ήδη θρυμματιστεί. Συμβαίνει το ακριβώς αντίθετο. Δεν είναι ο πόλεμος που πρέπει να ευχόμαστε να κερδίσουν οι αντιΝΑΤΟϊκές δυνάμεις για να γίνει πολυπολικός, άρα και καλύτερα διαχειρίσιμος για το εργατικό κίνημα. Συμβαίνει το ακριβώς αντίθετο. Με αμερικανική ηγεμονία ψαλιδισμένη αλλά υπαρκτή, ο κόσμος είναι ήδη με πολλούς πόλους διεκδίκησης σφαιρών επιρροής, και αυτό μας οδηγεί στον πόλεμο. Είτε Νατοϊκή κυριαρχία είτε διαφορετικοί καπιταλιστικοί πόλοι, το μόνο σίγουρο είναι η ασφυξία της εργατικής τάξης και η συνέχιση των πολέμων.

Ιδιαίτερα στην εποχή μας οι πόλεμοι που διεξάγουν οι αστικές τάξεις σε βάρος των εργαζομένων εμφανίζονται με τη μορφή του αστικού ανταγωνισμού, του πολέμου ανάμεσα σε εκμεταλλευτές. Η καταστροφή παραγωγικών δυνάμεων, ανάμεσά τους και της εργατικής δύναμης, δεν γίνεται με μια ανά τακτά διαστήματα ευθεία επίθεση στην εργατική τάξη. Επιλέγεται ο πόλεμος μεταξύ εκμεταλλευτών. Αυτό είναι δύναμη και αδυναμία του συστήματος. Δύναμή του γιατί έστω και βραχυπρόθεσμα μπορεί να συσκοτίζει τις πραγματικές ταξικές διαφορές, αδυναμία του όμως γιατί αυτό που πετυχαίνει σε εθνικό επίπεδο δεν μπορεί να το καταφέρει διεθνώς, δηλαδή το ότι δεν μπορεί να τιθαसेύσει τους ανταγωνισμούς εντός του για χάρη των συνολικών αστικών ταξικών συμφερόντων. Παρά την επίκληση ξανά της ειρήνης, της δημοκρατίας, της προαιώνιας εθνικής συνέχειας, ή όποιου άλλου πολυφορεμένου και φθαρμένου κοστουμιού φορέσουν Ουκρανοί, Ρώσοι, Αμερικάνοι, Γερμανοί, Έλληνες και Τούρκοι, όταν η συζήτηση σοβαρεύει, και δημόσια ακόμα, τότε αναφέρονται το φυσικό αέριο, οι θαλάσσιοι δρόμοι, η οικονομική κρίση κ.τ.λ. Οι σύγχρονοι πόλεμοι ύστερα από γιγαντιαίους ιστορικούς μετασχηματισμούς ξαναγυρνούν πιο άμεσα στην αιώνια κοίτη τους, ως η ανώτερη εκδήλωση της καταπίεσης των άμεσων παραγωγών. Ο πόλεμος είναι πάντα συνέχιση της πολιτικής με άλλα μέσα.

Οι γραμμές που επιθυμούν τη νίκη της Ρωσίας ενώ ταυτόχρονα καλούν σε μη συμμετοχή της Ελλάδας στον πόλεμο είναι ασυνεπείς. Εάν πρέπει να κερδίσει κάποιο αστικό ληστρικό

στρατόπεδο, τότε θα έπρεπε και το ελληνικό εργατικό κίνημα και η αριστερά, να καλούν σε αλλαγή των συμμαχιών της χώρας και στη συμμετοχή της στον πόλεμο στο πλευρό της Ρωσίας. Με αντίστοιχο τρόπο θα έπρεπε να κινηθούν σε αυτή την περίπτωση και οι δυνάμεις της αριστεράς και του εργατικού κινήματος. Είναι σαφέστατα μια πολιτική γραμμή υποθήκευσης της ανεξαρτησία του εργατικού κινήματος.

Την ίδια στιγμή συνιστά αφέλεια στην καλύτερη περίπτωση η αντίληψη αυτού του πολέμου, ως μιας αντιπαράθεσης που επιλέγουμε ή όχι πλευρά, συντασσόμαστε ή όχι πίσω από κάποιον αντίπαλο και περιμένουμε την έκβαση της αναμέτρησης. Ήδη φαίνεται πως μπαίνουν οι προϋποθέσεις για έναν πόλεμο παγκοσμίων διαστάσεων, με συσσώρευση εύφλεκτου υλικού και εξοπλισμών σε κάθε γωνιά της Ευρώπης, και με το άνοιγμα μεγαλύτερων ή μικρότερων εστιών πολέμου σε όλη την υφήλιο.

Αυτό στα καθ' ημάς σημαίνει ελληνοτουρκική αναμέτρηση (θα επανέλθουμε σε αυτό το ζήτημα). Εδώ είναι και το σημείο στο οποίο ιδιαίτερα το ΚΚΕ φαίνεται να σιωπά. Γεγονός που καθιστά τη γραμμή του επικίνδυνη. Γιατί φαινομενικά πάνω στο ζήτημα θα έλεγε κανείς πως δεν υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στο ΚΚΕ και την αντικαπιταλιστική αριστερά. Αυτό με ιδιαίτερη ένταση άλλωστε, διακινούν και τα μέλη και οι φίλοι του.

Η άρνηση της υποστήριξης ενός εκ των δύο εμπόλεμων στρατοπέδων, που συνδυάζεται με την πάλη ενάντια στο ΝΑΤΟ στην περιοχή μας, δε συνοδεύεται με την αντίστοιχη πολιτική δέσμευση, πως εάν μια ελληνοτουρκική αναμέτρηση θα είναι υποσύνολο μιας ενδοκαπιταλιστικής διαμάχης για το ξαναμοίρασμα των αγορών και το ξεπέρασμα της κρίσης, θα είναι αντικειμενικά αντιδραστική. Κατά συνέπεια το εργατικό κίνημα πρέπει από τώρα να δίνει τη διπλή μάχη άρνησης της συμμετοχής στον πόλεμο και στο ενδεχόμενο ελληνοτουρκικής σύρραξης. Αντίθετα σε συνδυασμό με προηγούμενες τοποθετήσεις του, τελευταία με αφορμή την παραγγελία των Rafale, το ΚΚΕ δείχνει να ανησυχεί για την εθνική άμυνα, την τουρκική προκλητικότητα, και αναζητά στρατιωτικό εξοπλισμό αυθεντικής εθνικής υποστήριξης! Η τωρινή γραμμή του, και με το δεδομένο ότι στο εργατικό κίνημα δεν είναι με τη λογική της κλιμάκωσης και του συντονισμού των αγώνων, τελικά το τοποθετεί στις δυνάμεις διατήρησης της τάξης. Είναι χαρακτηριστικές μάλιστα και οι καταγγελίες περί καθυστέρησης της Ελλάδας σε σχέση με την Τουρκία, τόσο σε όσα αφορούν τη σχέση τους με τον αμερικάνικο ιμπεριαλισμό, όσο και στο μεταξύ τους ανταγωνισμό.

Ο μύθος της Ελλάδας της εξάρτησης, της καθυστέρησης, της αποβιομηχάνισης, της αιώνια προδομένης από τους ισχυρούς της γης (στους οποίους η ίδια δίνει εγγυήσεις ευόδωσης των σχεδίων τους), αποσκοπεί πρώτα από όλα στην στρεβλή και αταξική παρουσίαση του

ελληνικού κεφαλαίου σε βάρος των εργαζομένων, στην πίεση για εθνικές συναινέσεις, στην «εθnicoποίηση» τελικά των ιμπεριαλιστικών σχεδιασμών στην ευρύτερη περιοχή ακόμα και με τις καλύτερες προθέσεις. Η ελληνική αστική τάξη που και τώρα πιστεύει πως βρίσκεται στη σωστή πλευρά της Ιστορίας, το κάνει γιατί είναι πράγματι πεισμένη πως έτσι θα διατηρήσει τα κεκτημένα της και τη λεία που απολαμβάνει από τις εκστρατείες της ανά τον κόσμο.

Παρά τη σιωπή λοιπόν του ΚΚΕ, λόγω της εθνικής επαγρύπνησής του, ο ενδεχόμενος πόλεμος μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, ή πρώτα η κοινή επιχείρησή τους για την «ειρήνη» στην Ουκρανία και το αλληλοφάγωμα μετά για τη μοιρασιά της λείας στην περιοχή, δε θα γίνει για την υπεράσπιση καμιάς πατρίδας, για όποια εθνικά ή δημοκρατικά ζητήματα, για τα ίμια, τις ΑΟΖ ή ό,τι άλλο σκαρφιστούν οι αστικές τάξεις της περιοχής, αλλά για τα συμφέροντα των μεγάλων και μικρών Ελλήνων και Τούρκων κεφαλαιοκρατών. Θα είναι μια αναμέτρηση δύο χωρών μεσαίου επιπέδου στο ιμπεριαλιστικό πλέγμα, με στόχο την άνοδό τους στην ιμπεριαλιστική ιεραρχία, ανεξάρτητα ποιος θα είναι ο επιτιθέμενος ή ο αμυνόμενος. Είναι από αυτή την άποψη που η γραμμή της καταγγελίας του πολέμου ως ληστρικού από όλες τις πλευρές, μπορεί από τώρα να καταδεικνύει και τους ενδεχόμενους πολεμικούς τυχοδιωκτισμούς της Ελλάδας. Δυστυχώς την ίδια σιωπή για το ενδεχόμενο ελληνοτουρκικής αναμέτρησης, ως προϊόν του πολέμου ΝΑΤΟ-Ρωσίας, τηρούν και οι πιο «ρωσόφιλες» φωνές.

Είναι πολύτιμη η διεκδίκηση της ειρήνης. Οι κινητοποιήσεις χιλιάδων ανθρώπων σε όλη την Ευρώπη δείχνουν αυτή την ανάγκη. Στο βαθμό όμως που δεν απειλούν τα εθνικά και ιμπεριαλιστικά συμφέροντα της χώρας τους, φωνάζουν για μια ειρήνη που ήδη βρίσκεται στην πρώτη γραμμή του πολέμου.

Δεν αρκεί λοιπόν η διεκδίκηση της άμεσης και δίκαιης ειρήνης. Δεν αρκεί όσο πολύτιμο και να είναι να αρνηθούμε να δώσουμε πολιτική κάλυψη στους καταπιεστές μας. Είναι η επαναστατική πάλη ενός νέου εργατικού κινήματος και των πρωτοποριών του με στόχο την εργατική δημοκρατία που δίνει την προοπτική. Η σταθερή, μακρόχρονη και ειρηνική διέξοδος προς όφελος των λαών σε αυτή την αναμέτρηση βρίσκεται μόνο στην άμεση και από τα κάτω, από το εργατικό κίνημα ανατροπή των κυβερνήσεων που προετοίμασαν, καθοδήγησαν, αποδέχτηκαν και κλιμάκωσαν την πολεμική σφαγή. Στην άρνηση της συμμετοχής μας στα σχέδια των εκμεταλλευτών μας βασικά πρέπει να αντιπαραβάλλουμε τον πόλεμο των υπό εκμετάλλευση για την κατάργηση κάθε πολέμου και του συστήματος που τον γεννά. Αυτός είναι και ο δρόμος για διαρκή και πραγματική ειρήνη.

Ταυτόχρονα η αντιπαράθεση στον πόλεμο είναι άρρηκτα συνδεδεμένη για τους κομμουνιστές και αντικαπιταλιστές επαναστάτες με τη σύνδεση με το κοινωνικό πρόβλημα. Ήδη η εξουτελισμένη Ευρωπαϊκή Αριστερά και μαζί της ο ΣΥΡΙΖΑ, δίνει λευκή επιταγή διεξαγωγής του πολέμου υπέρ του αμερικάνικου και ευρωπαϊκού ιμπεριαλισμού, με υποσχέσεις για μια ρωμαλέα εθνική πολιτική. Είναι η δική του γραμμή ειρήνης. Η μοναδικά αναγνωρίσιμη ειρήνη είναι η ειρήνη των καπιταλιστικών κερδών και των ιμπεριαλιστικών συμφωνιών που και αυτοί έχουν υπογράψει και ανανεώσει (νέες αμερικανικές βάσεις στην Ελλάδα, αναβάθμιση Σούδας κ.τ.λ. Ειρήνη είναι η πραγματικότητα της διεξαγωγής του ταξικού πολέμου χωρίς αντίπαλο, με στόχο τα κέρδη. Μας πάνε στο σφαγείο κανονικά.

Η αντιπολεμική πάλη είναι η εργατική κοινωνική πάλη. Ίσως αυτό είναι και το βασικότερο τμήμα της για το μπλοκάρισμα της πολεμικής μηχανής, μαζί με την πάλη μέσα στη στρατευμένη νεολαία και τους «ειδικούς» του πολέμου. Δεν υπάρχουν «αντιπολεμικές» διεκδικήσεις για τη στιγμή του πολέμου, και «κοινωνικές» για τους καιρούς της «ειρήνης». Αναβαθμίζεται η ανάγκη εργατικού συντονισμού, που σε περιεχόμενο και μορφή θα επιχειρεί να θέσει στο κέντρο της πάλης τον μαζικό απεργιακό αγώνα παρά και ενάντια στη ΓΣΕΕ.

Είναι ύβρις απέναντι στους χιλιάδες νεκρούς της πανδημίας, δηλαδή της κρατικής αναληθείας, η οικονομική ετοιμότητα συμμετοχής στον πόλεμο στην Ουκρανία. Η ακύρωση όλων των πιστώσεων συμμετοχής στον πόλεμο είναι εκ των ανώτερων κοινωνικών διεκδικήσεων σε αυτή τη φάση.

Η απελευθέρωση των προσφύγων από όλα τα κάτεργα και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, αποκτά άλλη σημασία σήμερα.

Η διαγραφή του χρέους και η ακύρωση των μνημονίων και όλων των νόμων που τους συνοδεύουν, είναι ενδεικτικά κάποιες διεκδικήσεις που οι δυνάμεις του νέου εργατικού κινήματος έχουν θέσει.

Το νέο εργατικό κίνημα δεν κρατάει ίσες αποστάσεις ανάμεσα στην οποιαδήποτε ιμπεριαλιστική αστική δύναμη και τα εργατικά συμφέροντα. Συνδέει την αντιπολεμική πάλη με το μπλοκάρισμα της πολεμικής μηχανής και της καπιταλιστικής αγοράς. Δηλώνει πως δε θα πολεμήσει για τα συμφέροντα κανενός καπιταλιστή, σφετεριστή των εργατικών δικαιωμάτων, και ταυτόχρονα έχει επίγνωση πως μόνο με πόλεμο κατά του πολέμου μπορούμε να έχουμε διαρκή ειρήνη.